

НАЦІОНАЛЬНА ТА МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

DOI : 10.33274/2079-4819-2021-75-2-64-72

JEL : E6, O38, O52

УДК 331.5: 658:338.432

Бочарова Ю. Г.,
д-р екон. наук,
доцент

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail : bocharova@donnuet.edu.ua

Чернега О. Б.,
д-р екон. наук,
професор

e-mail: chernega@donnuet.edu.ua

Кожухова Т. В.,
д-р екон. наук,
доцент

e-mail: kozhuhova@donnuet.edu.ua

Іщенко О. В.

Інститут економіки промисловості НАН України, м. Київ, Україна,
Донецький національний університет економіки і торгівлі імені
Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг, Україна
e-mail: ischenko80@gmail.com

РАМКОВІ ПРОГРАМИ ЄС ІЗ РОЗВИТКУ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ОСНОВНИЙ ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС

UDC 331.5: 658:338.432

Bocharova Yu. G.,
Grand PhD
in Economic sciences,
Associate Professor

Mykhailo Tuhon-Baranovskyi Donetsk
National University of Economics and Trade,
Kryvyi Rih, Ukraine
e-mail: bocharova@donnuet.edu.ua

Chernega O. B.,
Grand PhD in Economic
Sciences, Professor

e-mail: chernega@donnuet.edu.ua

Kozhuhova T. V.,
Grand PhD in Economic
Sciences,

e-mail: kozhuhova@donnuet.edu.ua

Associate Professor

Ishchenko O. V.

Institute of Industrial Economics, National Academy of
Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine,
Mykhailo Tuhon-Baranovskyi Donetsk National University of
Economics and Trade, Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: ischenko80@gmail.com

EU FRAMEWORK PROGRAMS FOR RESEARCH AND TECHNOLOGY DEVELOPMENT AS THE MAIN FINANCIAL TOOL OF EU INNOVATION POLICY

Мета. Аналіз рамкових програм ЄС із розвитку наукових досліджень та технологій як
основного фінансового інструменту інноваційної політики ЄС.

Методи. У процесі дослідження використано такі методи та прийоми пізнання: тео-
ретичне узагальнення і порівняння, аналіз і синтез, індукція та дедукція, групування.

© Ю. Г. Бочарова, О. Б. Чернега, Т. В. Кожухова, О. В. Іщенко, 2021

Результати. За результатами проведеного дослідження обґрунтовано, що інновації завжди розглядались ЄС як домінуючий детермінант соціально-економічного розвитку та забезпечення конкурентоспроможності. Установлено, що інноваційна політика ЄС тісно пов'язана із науково-технічною, промисловою, екологічною, регіональною та іншими видами політики ЄС. Визначено, що основними цілями інноваційної політики ЄС є: відкриті інновації, відкрита наука та відкритість світу. Визначено, що із 1984 року — дотепер: було реалізовано 8 рамкових програм, реалізація 9-ої програми передбачена на 2021–2027 рр.; рамкові програми постійно еволюціонують, що знаходить прояв у зміні: тривалості рамкових програм, їх цілей, тематичних напрямів, горизонтальних активностей, бюджету тощо. Обґрунтовано, що найбільш амбітною із рамкових програм ЄС є 9-та рамкова програма, загальний бюджет якої становить 96899 млн євро, розподілений між 4 горизонтальними програмами (розширення участі та зміцнення Європейського дослідницького простору; інноваційна Європа; відкрита наука; глобальні виклики та європейська конкурентоспроможність) та 15 компонентами (розширення участі та поширення досконалості; реформування та вдосконалення європейської системи досліджень і розробок; Європейська інноваційна рада (EIC); Європейські інноваційні екосистеми; Європейський інститут інновацій і технологій (EIT); Європейська дослідницька рада (ERC); дії Марії Склодовської-Кюрі (MSCA); дослідницькі інфраструктури; охорона здоров'я; культура, творчість та інклюзивне суспільство; цивільна безпека для суспільства; діджиталізація, промисловість та космос; клімат, енергія та мобільність; харчування, біоекономіка, природні ресурси, сільське господарство та навколишнє середовище; неядерні прямі дії Об'єднаного науково-го центру (JRC)).

Ключові слова: інновації, інноваційна політика, ЄС, рамкова програма, фінансовий інструмент.

Постанова проблеми. Глобальні виклики вимагають постійного перегляду джерел та факторів забезпечення соціально-економічного розвитку, зростання та конкурентоспроможності суб'єктів мікро-, мезо- та макrorівнів. На сучасному етапі розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин найбільш конкурентоспроможними та успішними є ті країни, національні економіки, підприємства та регіони, що успішно реалізують інноваційну модель розвитку. Ефективна реалізація інноваційної моделі розвитку неможлива без виваженої та продуманої інноваційної політики, відповідного інструментарію її реалізації. За таких умов вивчення досвіду успішних інноваційних трансформацій на мікро-, мезо- та макrorівнях має відбуватися на основі вивчення відповідних інноваційних політик та інструментів їх реалізації.

Як свідчать результати дослідження Всесвітньої організації інтелектуальної власності, протягом вже 10 років (2011–2021 рр.) у топ-10 країн за рівнем інноваційного розви-

тку стабільно входять такі країни, як: Швейцарія, Швеція, Фінляндія, Данія, Сингапур, США, Нідерланди та Об'єднане Королівство [1, 2]. 4 (5 із Об'єднаним Королівством) із зазначених 8 країн — це країни ЄС.

Беручи до уваги все зазначене вище, а також зовнішньополітичний курс України значний науковий та практичний інтерес представляє інноваційна політика ЄС та інструменти її реалізації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Незважаючи на значний науковий та практичний інтерес, що становить інноваційна політика ЄС та інструменти її реалізації для України, сьогодні дослідження, спрямовані на вивчення сутності, складових, особливостей інноваційної політики ЄС, інструментів її реалізації, є малочисельними [3–8], носять фрагментарний характер, потребують актуалізації.

Мета статті. Мета статті полягає у аналізі рамкових програм ЄС як основного фінансового інструменту реалізації інноваційної політики ЄС.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інституційні основи інноваційної політики ЄС були закладені у договорі про функціонування ЄС [9] (стаття 173, 179–190), отримали подальший розвиток у Зелених книзі із інновацій [10] Лісабонській стратегії [11], стратегії «Європа 2020» [12], стратегічному плані розвитку ЄС на 2020–2024 рр. [13].

Інноваційна політика ЄС тісно пов'язана із науково-технічною, промисловою, екологічною, регіональною та іншими видами політики ЄС, є одним із домінантних детермінантів розвитку даного інтеграційного угруповання.

Основними цілями інноваційної політики ЄС є: відкриті інновації (залучення до інноваційного процесу більшої кількості зацікавлених сторін сприяє пришвидшенню поширення знань), відкрита наука (розширення доступу до знань шляхом активного використання цифрових технологій) та відкритість світу (розвиток міжнародного співробітництва в науковій сфері). Таким чином, інноваційна політика спрямована на створення ефективного середовища, що детермінує, підтримує та сприяє створенню інновацій, формує передумови для забезпечення та підвищення конкурентоспроможності та соціально-економічного розвитку даного інтеграційного блоку — інноваційного союзу.

Основним фінансовим інструментом реалізації науково-технічної та інноваційної політики ЄС є рамкові програми з досліджень та технологій (РП). При цьому слід зазначити, що інновації як окрема підпрограма увійшли у рамкові програми ЄС починаючи із РП4, а рамкові програми із розвитку наукових досліджень та технологій трансформувалися у рамкові програми із наукових досліджень та інновацій, починаючи із РП7.

Розгляд рамкових програм ЄС як основного інструменту реалізації інноваційної політики даного інтеграційного блоку обумовлено підходом ЄС до розуміння поняття «інновації», в межах якого інновації розуміються як процес, одним із етапів якого є наукові дослідження [14].

Із 1984 року — дотепер було реалізовано 8 рамкових програм, реалізація 9-ої програми передбачена на 2021–2027 рр. [14, 15].

Протягом 1984 рр. — дотепер змінювалися:

1) тривалість рамкових програм із розвитку наукових досліджень та технологій. Так, РП1 була розрахована на 4 роки, РП2–6 — 5 років, РП7–9 — 7 років;

2) програм із наукових досліджень та технологій. Так, метою РП1 була інтеграція індивідуальних програм, збільшення інвестицій у дослідження для забезпечення та підвищення конкурентоспроможності, подолання кризи; РП2 - підтримка ідеї єдиного європейського ринку та наукових досліджень, розвитку дослідницької інфраструктури, підтримка учасників інноваційного процесу; РП3 — формування єдиного ринку, розширення ІКТ-сектору та розвиток людських ресурсів, мультидисциплінарність наукових досліджень та адресні технологічні зміни; РП4 — розвиток міжнародного співробітництва, поширення та активне використання результатів наукових досліджень; РП5 — Європейський дослідницький простір (European Research Area, ERA), вирішення соціально-економічних проблем Європи; РП6 — інтеграція європейських досліджень, відкриті інновації, розвиток знаннєвої економіки; РП7 — зміцнення науково-технологічної бази європейської промисловості та заохочення міжнародної конкурентоспроможності ЄС, подальший розвиток ERA, створення європейських центрів досвіду та досконалості, створення Європейської дослідницької ради, підвищення привабливості ЄС як дослідницького центру, покращення координації національних дослідницьких програм, вирішення соціально-економічних проблем; РП8 (H2020) — розвиток європейського інноваційного союзу, розвиток інноваційних та знаннєвих спільнот; РП9 — зміцнення позицій Європи на світовій арені, у т. ч. у інноваційній конкуренції та конкуренції досліджень, вирішення соціально-економічних проблем, з якими стикається ЄС, стає суспільство, у т. ч. відновлення економіки, «подвійна трансформація»

(«зелена» та цифрова трансформація), підвищення якості життя тощо;

3) тематичні пріоритети рамкових програм (рис. 1).

Так, тематичними пріоритетами РП1 — сільське господарство, промислова конкурентоспроможність, сировина, енергетика, допомога розвитку та умови життя; РП2 —

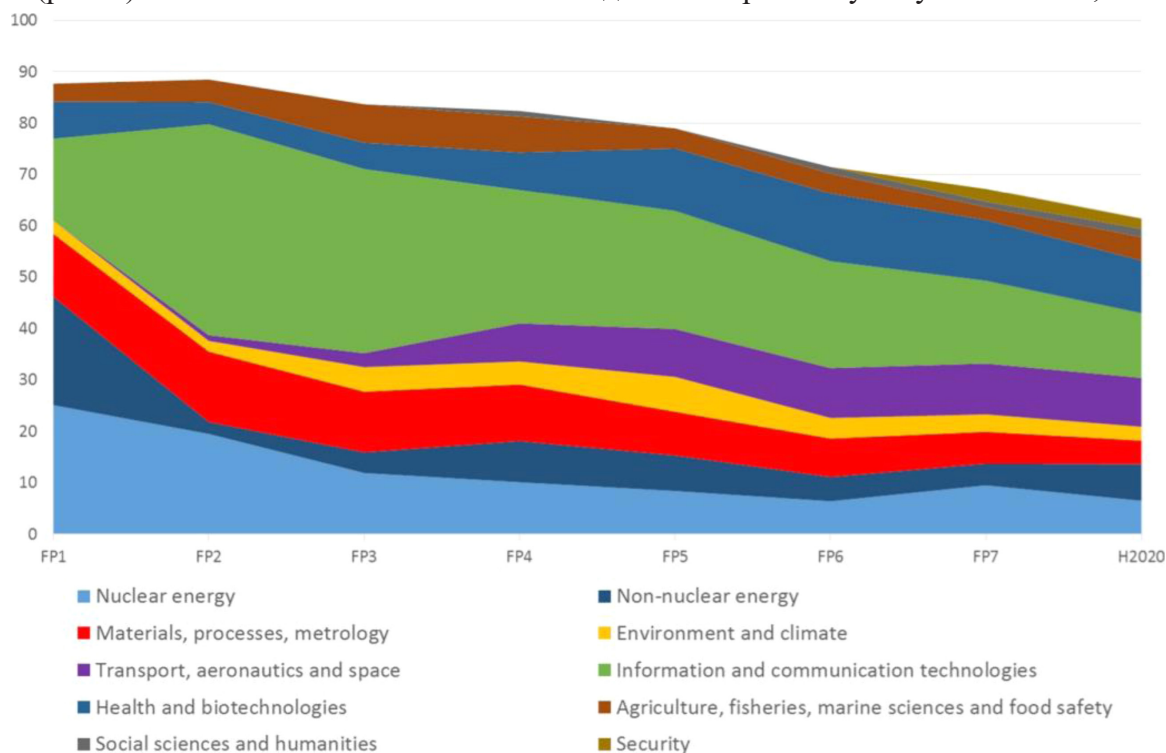

Рис. 1. Динаміка тематичних пріоритетів РП ЄС, % від загального бюджету РП [14];
основним фінансовим інструментом реалізації науково-технічної та інноваційної політики ЄС
є рамкові програми з досліджень та технологій (РП, Framework Programmes, FP);

якість життя, навколишнє середовище, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), послуги (включаючи транспорт), модернізація промислових секторів, біологічні ресурси, енергетика, наука і технології для розвитку та морські ресурси; РП3 — інформаційно-комунікаційні технології, промислові та матеріальні технології, навколишнє середовище, науки про життя та технології, енергія, людський капітал і мобільність; РП4 — ІКТ, промислові технології, навколишнє середовище, науки про життя, сільське господарство та рибальство, науки про життя, неядерна енергетика та транспорт; РП5 — екосистеми, якість життя, інформаційне суспільство, конкуренція та стале зростання, сталий розвиток, міжнародна співпраця, інновації, мале та середнє підприємництво, людський потенціал; РП6 — науки про життя, геноміка та біотехнологія для здоров'я, технології інформаційного суспільства, нанотехнології та нанонауки,

засновані на знаннях, багатофункціональні матеріали та нові виробничі процеси і пристрої, авіація і космос, якість і безпека харчових продуктів, сталий розвиток, глобальні зміни та екосистеми, структурування Європейського дослідницького простору, зміцнення основ Європейського дослідницького простору; РП7 — охорона здоров'я, їжа, сільське та рибне господарство, біотехнології, ІКТ, нанотехнології, матеріали, процеси, космос, транспорт, зміни навколишнього середовища та клімату, енергетика, соціально-економічні та гуманітарні науки, безпека, міжнародна співпраця, розвиток підприємництва, дослідницька інфраструктура, науки про суспільство тощо; РП8 — ІКТ, нанотехнології, матеріали, процеси, біотехнології, космос, інновації, мале та середнє підприємництво, здоров'я, демографічні зміни, їжа, сільське та лісове господарство, водні ресурси, морські ресурси, розумний, зелений та інтегрований транспорт, клімат,

природні ресурси, безпечна та чиста енергія, інклюзивні, інноваційні та рефлексивні суспільства, безпечні суспільства, дослідницька інфраструктура, досконалість тощо; РП9 — охорона здоров'я, культурні, креативні та інклюзивні суспільства, безпека, діджиталізація, промисловість та космос, клімат, енергетика, мобільність, їжа, біоекономіка, природні ресурси, сільське господарство та навколишнє середовище тощо.

4) горизонтальні активності. Протягом всього періоду реалізації рамокних програм ЄС постійно змінюються їх пріоритетні горизонтальні активності. Якщо у РП1 пріоритетною горизонтальною активністю ЄС була міжнародна кооперація та розвиток, то у РП8 — людські ресурси та мобільність (рис. 2). РП9, реалізація якої запланована на 2021–2027 рр., містить чотири горизонтальні програми: відкрита наука, глобальні ви-

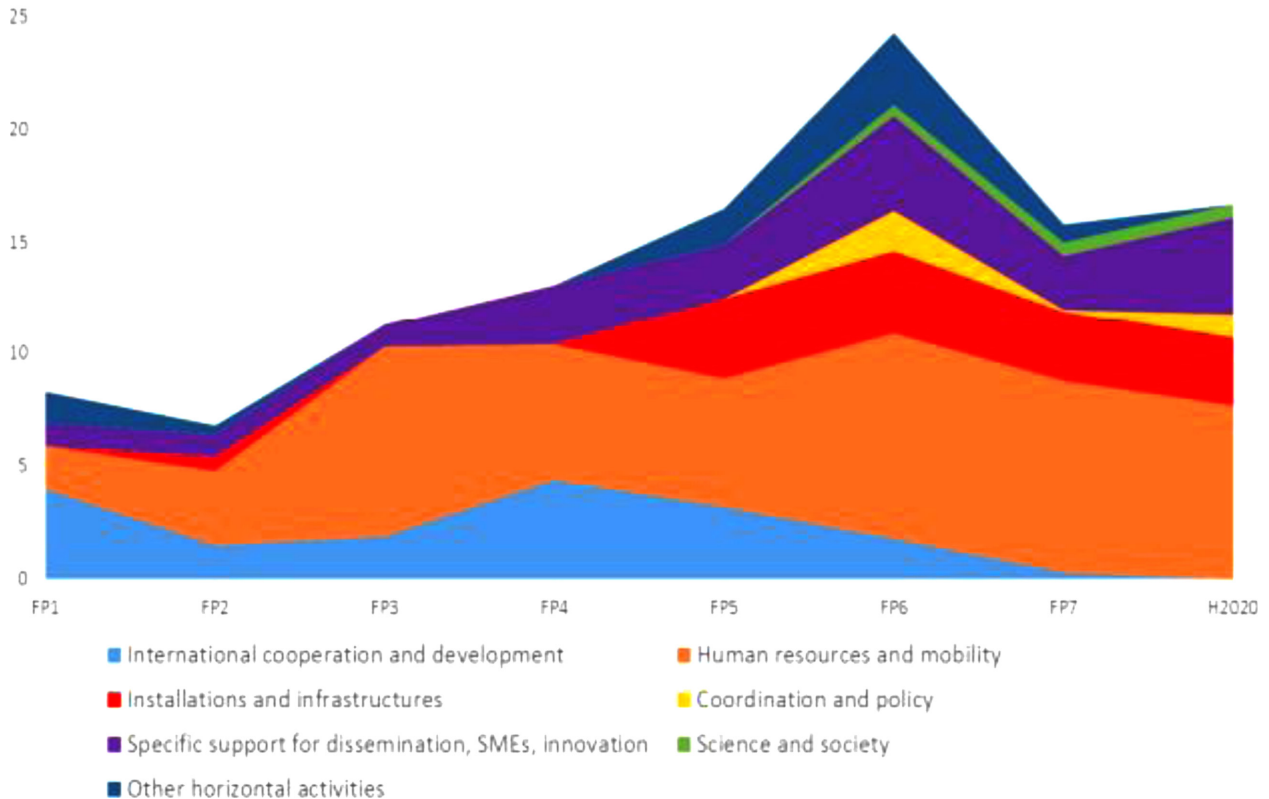

Рис. 2. Динаміка горизонтальних активностей РП ЄС, % від загального бюджету РП [14]

клики та конкурентоспроможність, відкриті інновації, розширення участі та зміцнення Європейського дослідницького простору.

5) інституції, залучені до реалізації рамокних програм. Починаючи із РП6 суттєво розширився перелік інституцій, задіяних у

реалізації рамокних програм ЄС, важливого значення набуло державно-приватне партнерство;

6) бюджет програм (табл. 1). РП із найменшим бюджетом (3,3 млрд євро) була РП1, РП із найбільшим бюджетом — РП9. Із моменту

Таблиця 1

Бюджет рамокних програм (складено авторами на основі даних джерел [14, 15])

Тривалість	Часовий інтервал	Загальний бюджет програми, млн євро
4 роки	РП1 (1984–1987 рр.)	3 271
5 років	РП2 (1987–1991 рр.)	5 357
	РП3 (1990–1994 рр.)	6 552
	РП4 (1994–1998 рр.)	13 121
	РП5 (1998–2002 рр.)	14 871
	РП6 (2002–2006 рр.)	19 256
7 років	РП7 (2007–2013 рр.)	55 558
	РП8 (2014–2020 рр.)	77 992
	РП9 (2021–2027 рр.)	96 899

запровадження рамкових програм до сьогодні їх бюджет збільшився більше, ніж у 29,6 разів.

Беручи до уваги все зазначене вище, найбільш амбітною із РП ЄС є РП9. Загальний бюджет цієї програми становить 96899

млн євро. Бюджет програми розділений між 4 горизонтальними програмами та 15 компонентами, крім того, РП9 включає програми Євратома, що передбачають як прямі, так і непрямі дії (табл. 2).

Таблиця 2

Структура та бюджет РП9 (складено авторами на основі даних джерела [15])

Горизонтальні програми/програми РП 9 та їх компоненти	Загальний бюджет програми		Загальний бюджет РП9, млн євро	
	млн євро	% від загального бюджету РП9		
Розширення участі та зміцнення Європейського дослідницького простору	3393	3,5	95517	96899
<i>Розширення участі та поширення досконалості</i>	2955	3,0		
<i>Реформування та вдосконалення європейської системи досліджень і розробок</i>	438	0,5		
Інноваційна Європа	13597	14,0		
<i>Європейська інноваційна рада (EIC)</i>	10105	10,4		
<i>Європейські інноваційні екосистеми</i>	527	0,5		
<i>Європейський інститут інновацій і технологій (EIT)</i>	2965	3,1		
Відкрита наука	25011	25,8		
<i>Європейська дослідницька рада (ERC)</i>	16004	16,5		
<i>Дії Марії Склодовської-Кюрі (MSCA)</i>	6602	6,8		
<i>Дослідницькі інфраструктури</i>	2406	2,5		
Глобальні виклики та європейська конкурентоспроможність	53516	55,2		
<i>Охорона здоров'я</i>	8246	8,5		
<i>Культура, творчість та інклюзивне суспільство</i>	2280	2,4		
<i>Цивільна безпека для суспільства</i>	1596	1,6		
<i>Діджиталізація, промисловість та космос</i>	15349	15,8		
<i>Клімат, енергія та мобільність</i>	15123	15,6		
<i>Харчування, біоекономіка, природні ресурси, сільське господарство та навколишнє середовище</i>	8952	9,2		
<i>Неядерні прямі дії Об'єднаного наукового центру (JRC)</i>	1970	2,0		
Програма Євратому	1382	1,4	1382	
<i>Непрямі дії</i>	850	0,9		
<i>Дослідження та розробки термоядерного синтезу</i>	583	0,6		
<i>Ядерний поділ, безпека та радіаційний захист</i>	266	0,3		
<i>Прямі дії Об'єднаного наукового центру (JRC)</i>	532	0,5		

Висновки. Таким чином, інноваційна політика є однією із найважливіших складових стратегії соціально-економічного розвитку та забезпечення конкурентоспроможності ЄС; основним фінансовим інструментом реалізації науково-технічної та інноваційної політики ЄС є рамкові програми; протягом 1984 рр. — дотепер в ЄС було реалізовано 8 рамкових програм; із моменту запровадження — дотепер рамкові програми постійно змінювалися, що знаходило прояв у зміні: горизонту програмування, цілей, тематичних пріоритетів, горизонтальних активностей, бюджету програм тощо; найбільш амбітною із РП ЄС є РП9, реалізація якої заплановано на 2021–2027 рр.

Список літератури

1. The Global Innovation Index 2011. Accelerating Growth and Development. URL : https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/economics/gii/gii_2011.pdf (дата звернення: 12.11.2021).
2. Global Innovation Index 2021. Tracking Innovation through the COVID-19 Crisis. URL : https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2021.pdf (дата звернення: 12.11.2021).
3. Луцків О. М. Регіональна інноваційна політика: особливості формування та проблеми. *Регіональна економіка*. 2015. № 2. С. 153–162.
4. Єрмакова О. А. Європейська регіональна інноваційна політика: досвід для регіонів України. *Економічні інновації*. 2015. Вип. 60 (3). С. 110–118.
5. Орловська Ю. В. Сучасна інноваційна політика провідних європейських країн: досвід для України. *Економічний простір*. 2017. № 120. С. 24–36.
6. Пікулик О. Б. Регіональна інноваційна політика як фактор розвитку продуктивних сил країн ЄС. *Ефективна економіка*. 2018. № 9. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/35.pdf (дата звернення: 12.11.2021).
7. Луцків О. М. Програмно-стратегічне забезпечення реалізації інноваційної політики ЄС. *Регіональна економіка*. 2017. № 2. С. 132–141.
8. Dovgal E. Innovative development of the eu: strategic priorities of Technological leader. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм*. 2019. № 8. С. 26–32.
9. Fact Sheets on the European Union. Innovation policy. URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/67/innovation-policy> (дата звернення: 12.11.2021).
10. Green Paper on innovation. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ad1d6f21-0b2e-423f-9301-c608035e906f> (дата звернення: 12.11.2021).
11. The Lisbon Strategy 2000–2010/ An analysis and evaluation of the methods used and results achieved. URL: <https://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201107/20110718ATT24270/20110718ATT24270EN.pdf> (дата звернення: 12.11.2021).
12. Europe 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth. URL : <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf> (дата звернення: 12.11.2021).
13. Strategic Plan 2020–2024. DG research and innovation. URL : https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/rtd_sp_2020_2024_en.pdf (дата звернення: 12.11.2021).
14. EU framework programmes for research and innovation. Evolution and key data from FP1 to Horizon 2020 in view of FP9. URL : https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/608697/EPRS_IDA%282017%29608697_EN.pdf (дата звернення: 12.11.2021).
15. Horizon Europe, budget. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1f107d76-acbe-11eb-9767-01aa75ed71a1> (дата звернення: 12.11.2021).

References

1. The Global Innovation Index 2011. Accelerating Growth and Development, available at : https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/economics/gii/gii_2011.pdf. (Accessed 12 Nov 2021).

2. Global Innovation Index 2021. Tracking Innovation through the COVID-19 Crisis, available at : https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2021.pdf. (Accessed 12 Nov 2021).
3. Lutskevych, O. M. (2015). *Rehionalna innovatsiina polityka: osoblyvosti formuvannia ta problemy* [Regional innovation policy: features of formation and problems]. *Rehionalna ekonomika* [Regional economy], vol. 2, pp. 153–162.
4. Yermakova, O. A. (2015). *Yevropeiska rehionalna innovatsiina polityka: dosvid dlia rehioniv Ukrainy* [European regional innovation policy: experience for the regions of Ukraine]. *Ekonomichni innovatsii* [Economic innovations], vol. 60 (3), pp. 110–118.
5. Orlovskaya, Yu. V. (2017). *Suchasna innovatsiina polityka providnykh yevropeiskykh krain: dosvid dlia Ukrainy* [Modern innovation policy of leading European countries: experience for Ukraine]. *Ekonomichnyi prostir* [Economic space], vol. 120. pp. 24–36.
6. Pikulyk, O. B. (2018). *Rehionalna innovatsiina polityka yak faktor rozvytku produktyvnykh syl krain YeS* [Regional innovation policy as a factor in the development of productive forces of the EU]. *Efektivna ekonomika* [Efficient economy], vol. 9, available at : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/35.pdf (Accessed 12 Nov 2021).
7. Lutskevych, O. M. (2017). *Prohramno-stratehichne zabezpechennia realizatsii innovatsiinoi polityky YeS* [Program and strategic support for the implementation of EU innovation policy]. *Rehionalna ekonomika* [Regional economy], vol. 2, pp. 132–141.
8. Dovgal, E. (2019). Innovative development of the eu: strategic priorities of Technological leader. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina* [Bulletin of VN Karazin Kharkiv National University. Series: International relations. Economy. Local lore. Tourism], vol. 8, pp. 26–32.
9. Fact Sheets on the European Union. Innovation policy, available at: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/67/innovation-policy> (Accessed 12 Nov 2021).
10. Green Paper on innovation, available at: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ad1d6f21-0b2e-423f-9301-c608035e906f> (дата звернення: 12.11.2021).
11. The Lisbon Strategy 2000–2010. An analysis and evaluation of the methods used and results achieved, available at: <https://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201107/20110718ATT24270/20110718ATT24270EN.pdf>. (Accessed 12 Nov 2021).
12. Europe 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth, available at: <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>. (Accessed 12 Nov 2021).
13. Strategic Plan 2020–2024. DG research and innovation, available at: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/rtd_sp_2020_2024_en.pdf. (Accessed 12 Nov 2021).
14. EU framework programmes for research and innovation. Evolution and key data from FP1 to Horizon 2020 in view of FP9, available at: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/608697/EPRS_IDA%282017%29608697_EN.pdf. (Accessed 12 Nov 2021).
15. Horizon Europe, budget, available at: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1f107d76-acbe-11eb-9767-01aa75ed71a1>. (Accessed 12 Nov 2021).

Objective. The objective of the article is the analysis of the EU framework programs for the development of research and technology as the main financial tool of EU innovation policy.

Methods. The following methods and techniques of cognition are used in the research process: theoretical generalization and comparison, analysis and synthesis, induction and deduction, grouping.

Results. According to the results of the study, it is substantiated that innovation has always been considered by the EU as a dominant determinant of socio-economic development and ensuring competitiveness. EU innovation policy has been closely linked to scientific, technical, industrial, environmental, regional and other EU policies. It is determined that the main goals of the EU

innovation policy are: open innovation, open science and openness to the world. It is determined that since 1984 - until now: 8 framework programs have been implemented, the implementation of the 9th program is planned for 2021–2027; Framework programs are constantly evolving, which is reflected in the change: the duration of the framework programs, their objectives, thematic areas, horizontal activities, budget, etc. It is argued that the most ambitious of the EU Framework Programs is the 9th Framework Program, with a total budget of € 96899 million, divided between 4 horizontal programs (Widening Participation & Strengthening The European Research Area, Innovative Europe, Excellent Science, Global Challenges And European Industrial Competitiveness) and 15 components (Widening participation and spreading excellence, reforming and enhancing the European R&I System, European Innovation Council (EIC), European innovation ecosystems, European Institute of Innovation and Technology (EIT), The European Research Council (ERC), Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA), Research infrastructures, Health, Culture, creativity and inclusive society, Civil Security for Society, Digital, Industry and Space, Climate, Energy and Mobility, Food, Bioeconomy, Natural Resources, Agriculture and Environment, Non-nuclear direct actions of the Joint Research Centre (JRC)).

Key words: *innovations, innovation policy, EU, framework program, financial tool.*

Надійшла до редакції 10.12.2021